

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

หมู่บ้านหนองไทร หมู่ที่ 5 ตำบลไชยมงคล

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์

ของ

นายสุทธิศักดิ์ วิสวะวาทีน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN...

บทคัดย่อ

สุทธิศักดิ์ วิสวะวาทิน: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านหนองไทร

อาจารย์ที่ปรึกษา : อ.ดร. วิศิษฎ์พร วัฒนวาทิน, 71 หน้า

ISBN

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองเมื่อจัดตั้งกองทุนและได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาหนึ่งจึงได้มีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยให้บัณฑิตกองทุนเป็นผู้ประเมินซึ่งวัตถุประสงค์ในการประเมินคือเพื่อให้ทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองไทรว่าบรรลุวัตถุประสงค์

ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้หรือไม่และเพื่อให้ทราบปัจจัยด้านบวกด้านลบที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านกำหนดหรือไม่โดยใช้ชีพชีโมเดลเป็นรูปแบบในการประเมิน และใช้บร.1-12 เป็นเครื่องมือในการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต จดบันทึก การสัมภาษณ์ และการจัดเวทีประชาคม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านหนองไทรพบว่าชาวบ้านเขียนโครงการขอกู้เงินไม่ค่อยได้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ของกองทุนและเขียนหนังสือไม่ค่อยได้ และในการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปด้วยดีเนื่องจากเป็นผู้ที่เคยผ่านงานมาแล้วและเป็นผู้ที่เสียสละ ชาวบ้านได้มีการพึ่งพาตนเองเช่นกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกองทุน การร่างระเบียบกองทุนซึ่งมีการประชุมตามความเหมาะสมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งหรือตามความเหมาะสมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การเกิดกองทุนหมู่บ้านได้นั้นเริ่มจากชาวบ้านมีความสามัคคีร่วมมือกันประสานงานจัดตั้งกองทุน และมีความต้องการอยากให้มีกองทุนเกิดขึ้นเพื่อที่จะได้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น อีกทั้งคณะกรรมการกองทุนมีคุณสมบัติครบตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนและส่วนใหญ่มีความพร้อมและเต็มใจที่จะเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชาวบ้านสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับมีการวางแผนจัดสรรผลประโยชน์จากกองทุนเพื่อพัฒนาหมู่บ้านทั้งพัฒนาคนและพัฒนาสิ่งแวดล้อมรวมถึงการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและสาธารณประโยชน์ ปัจจัยด้านบวกที่

ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านหนองไทรบรรลุเป้าหมายได้แก่ลักษณะความเป็นอยู่แบบเครือญาติซึ่งก่อให้เกิด

ความรักใคร่ปรองดองกัน ส่วนใหญ่มีอาชีพและรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัวได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ไม่ต้องไม่ทำงานที่อื่นทำให้เกิดความอบอุ่นเพิ่มขึ้นภายในครอบครัว ส่วนปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองไทรได้แก่ การมี

หนี้สินเดิมอยู่ก่อนที่จะมีกองทุนเงินล้านเข้ามา เช่น หนี้สินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และหนี้รายทุนนอกระบบ โดยเฉพาะหนี้สินของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน เกิดการสร้างองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหนองไทรและกองทุนหมู่บ้านอื่น ในตำบลเดียวกัน การจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและระดับตำบลเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และการแก้ปัญหาาร่วมกันของตัวแทนชาวบ้านในตำบลไชยมงคลและตัวแทนคณะกรรมการกองทุนแต่ละหมู่บ้าน ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านหนองไทร มาจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่มีการคดโกงกันภายในหมู่บ้านโดยเฉพาะเรื่องการชำระหนี้ การที่ประชาชนในหมู่บ้านมีงานทำ มีรายได้ทุกครอบครัวทำให้ศักยภาพด้านฐานะการเงินของชาวบ้าน มีความมั่นคง มีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านก่อให้เกิดความสามัคคีซึ่งเป็นผลให้กองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและยั่งยืน ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินสามารถมีเงินลงทุนประกอบอาชีพทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นในครอบครัว ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นภายในหมู่บ้านและผลประโยชน์จากกองทุนมีไว้ให้สมาชิกผู้กู้ต่อไปในอนาคต ผลกระทบโดยอ้อม มีเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนอุดหนุนเกื้อกูลกันก่อให้เกิดความสุขในทุกครอบครัว ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศอีกระดับหนึ่งด้วย

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านหนองไทรที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินการประเมิน ดังนี้

- อาจารย์ ดร. วิศิษฎ์พร วัฒนวาทีน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ บุญเสริม เสมอกลาง อาจารย์นิเทศก์
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณยุทธนา เลิศกึ่ง พัฒนาการอำเภอและปลัดอบต. ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่
- นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณชาวบ้านหนองไทรที่ให้ความร่วมมือใน

การ

ตอบคำถามต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

สุทธิศักดิ์ วิสวะวาทีน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1. บทนำ	
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบแนวความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินงาน.....	6
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	7
บทที่ 2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	8
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	12
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	16
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	17
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	19
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	20
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล.....	21

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	21
9. เอกสารหลักวิชาการอื่น ๆ (ถ้ามี).....	22

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ.....	27
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล.....	29
3. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล.....	30
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยเฉพาะภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา.....	34
5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา (ถ้ามี).....	34
6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการและตัวแปรที่ศึกษา.....	34
7. ตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น.....	35
8. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์ (ถ้ามี).....	43
9. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าบนตัวแปร.....	43

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	50
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	54
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่ (ถ้ามี).....	57
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	57
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	63
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	63

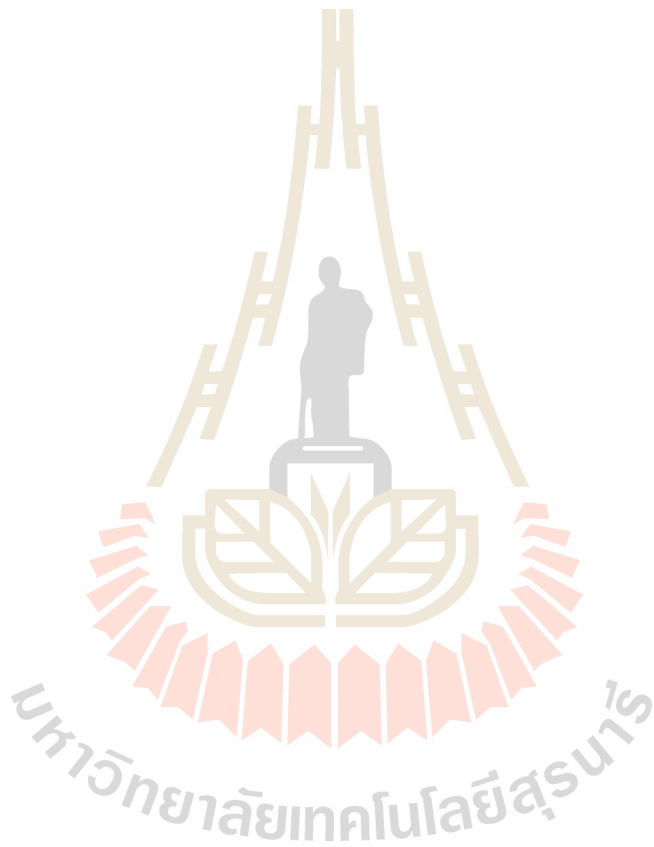
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	68
2. วิธีการดำเนินการ.....	68
3. ผลการดำเนินการ.....	68
4. อภิปรายผล.....	69

5. ข้อเสนอแนะ..... 70

บรรณานุกรม..... 72

ภาคผนวก..... 73

สารบัญภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. แผนที่ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. แสดงความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน
3. แสดงความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้าน
4. แสดงการประชุมวิหิระระดับหมู่บ้าน
5. แสดงการประชุมวิหิระระดับตำบล
6. แสดงการประชุมสร้างเครือข่ายกองทุนระดับตำบล
7. แสดงการแนะนำอาชีพเสริมแก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

การพที่	หน้า
1. การประเมินบริบทชุมชน	29
2. การประเมินปัจจัยสำคัญของชุมชน	34
3. การประเมินการจัดการกองทุนหมู่บ้าน	37
4. การประเมินผลผลิตของชุมชน	42
5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบ	47
6. ตารางแสดงการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล	49

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลภายใต้แกนนำของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน ได้มีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างงาน การพัฒนาอาชีพ และพัฒนาความคิดริเริ่มในการร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท และมอบหมายให้หมู่บ้านมีการบริหารจัดการเงินกองทุนตนเอง นอกจากนี้ยังมีการตั้งคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินการอีกด้วย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากองทุนที่เข้มแข็ง กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศให้มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

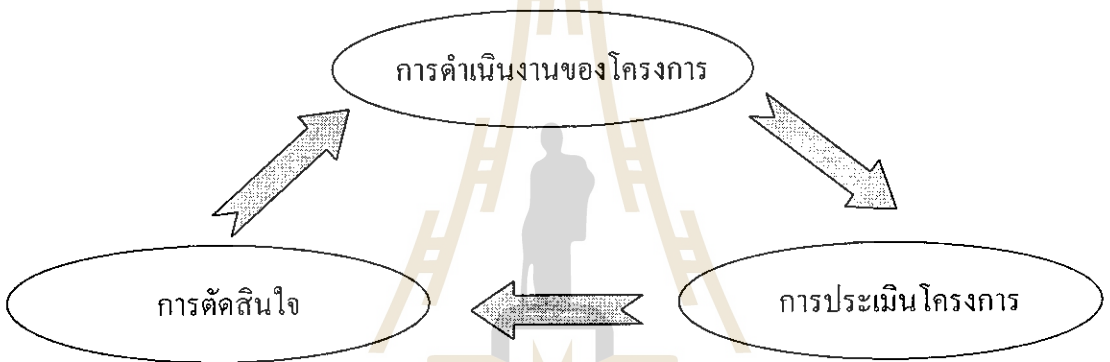
จากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าวได้ทำให้เกิดมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยให้บัณฑิตที่ว่างงานได้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ เป็นการศึกษาถึงหมู่บ้านและชุมชน การติดตามกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงได้เรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบ "สารนิพนธ์" ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหนองไทร หมู่ 5 ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายเพียงใด
2. เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองไทร สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และมีเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเพียงใด
3. ประชาชนในหมู่บ้านหนองไทร สามารถกำหนดอนาคตและจัดการบริหารกองทุนของตนเองให้เกิดคุณค่า สร้างภูมิปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองได้
4. มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองไทรให้มีศักยภาพสูงสุด เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ใช้เพื่อการวิเคราะห์การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในสารนิพนธ์ได้กำหนดให้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า "ซิฟฟ์ โมเดล" (CIPP Model) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ แนวคิดและรูปแบบการประเมิน ซิฟฟ์ โมเดลนี้ ผู้คิดค้นคือ Stuffle Beam (Stufflebeam's CIPP Model) สตีฟเฟิลบีม กล่าวว่า "การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับการใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

แผนภูมิที่ 1 แนวคิดพื้นฐานการประเมินของ Stuffle Beam

สตีฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนดและระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตีฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

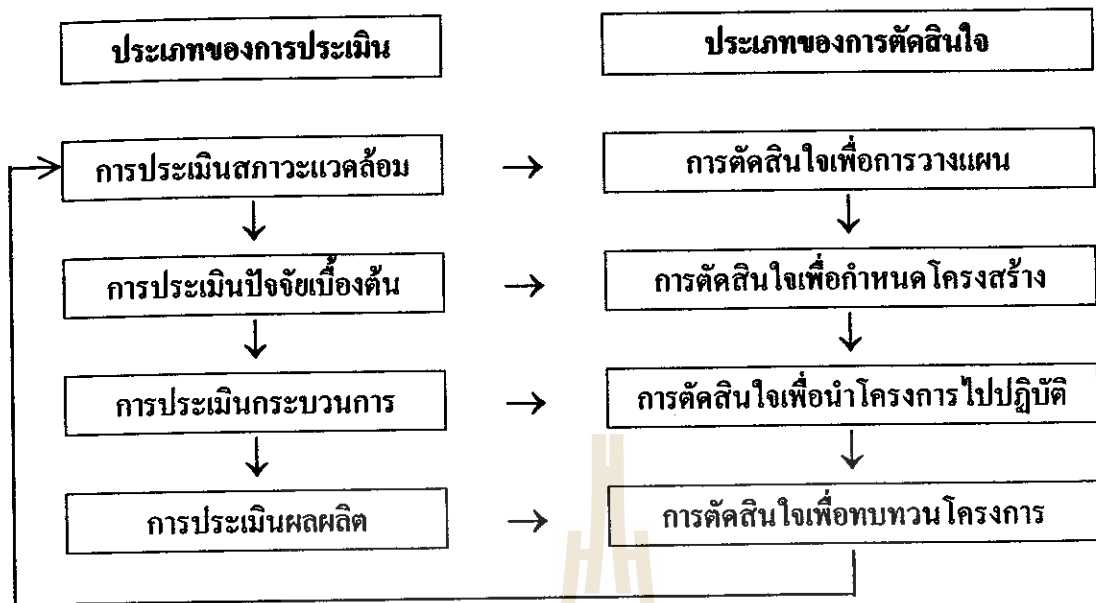
3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะได้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ในการดำเนินการช่วงต่อไป มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

3.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้สตฟเฟิลบีม ยังได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนการดำเนินการของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุง แก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพที่สุด
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตฟเฟิลบีม ได้เสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจ ประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ Stufflebeam

จากแนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของ Stuffle beam ที่หลักสูตรกำหนดให้ใช้แนวคิดแบบ CIPP Model แล้ว สิ่งหรือข้อมูลที่จะต้องนำมาประเมินร่วมกันนั้น มาจากองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ CIPP Model ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้ (ชุดสารนิพนธ์ - Substantive Report)

จากแผนภูมิที่ 3 แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ จึงประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วงคือหน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วงคือหน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการทำงานได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิหน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือเป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละรายมี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมีผลผลิตได้แก่ O ตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อได้ดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงรวมถึง บริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

5. วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงาน และระเบียบการของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ต.ไชยมงคล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงาน บร. 1 - บร. 12 ทั้งการเข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้ CIPP Model

ขั้นตอนที่ 5 ประมวลผลข้อมูลและสรุปประเด็นข้อมูล โดยเรียบเรียงในรูปแบบสารนิพนธ์

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการที่ได้ศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้รับความรู้ ความเข้าใจถึงผลการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. ได้ทราบถึงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพของสมาชิกผู้กู้เงิน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชาวบ้านหนองไทร ในการบริหาร จัดการ และพัฒนากองทุนหมู่บ้านของตนเองรวมทั้งการร่วมกันแก้ไขปัญหา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนที่เข้มแข็ง
4. ได้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตร การบริหารจัดการโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควร

ให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชน ที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ "ประกาศนียบัตรบัณฑิต" ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวอีกทางหนึ่ง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

ในการดำเนินงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่ผ่านมา นั้น รัฐบาลได้ดำเนินโครงการเบื้องต้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ 3 โครงการ คือ

1. โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)
2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
3. โครงการเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อส่งเสริมอาชีพของหมู่บ้านในเขตสภาพตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยส่งเสริมอาชีพ หมู่บ้านละ 100,000 บาท

ลักษณะของโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน มีรายละเอียดพอสังเขป คือ

1. โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) เป็นโครงการที่มุ่งให้ครัวเรือนยากจนในหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการสนับสนุนเงินทุนให้หมู่บ้านละ 280,000 บาท เพื่อนำไปประกอบอาชีพโดยไม่มีดอกเบี้ย กรรมการหมู่บ้าน จะเป็นองค์กรที่รับผิดชอบจัดการเงินของหมู่บ้านดังกล่าว ครัวเรือนที่ยากจนซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อคนต่อปี จะมีสิทธิยืมเงินทุนเพื่อไปดำเนินการพัฒนาอาชีพของตนเอง ซึ่งโครงการนี้จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีผลผลิตในหมู่บ้านเกิดขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในระดับหนึ่ง

2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นตามแนวพระราชดำรินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้องค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะ อบต. ได้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โดยที่สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าร่วมส่งเสริมและยกระดับคุณภาพของประชาชนในท้องถิ่น มีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และยกระดับของภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมาช่วยในด้านการพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้มีการนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการฟื้นฟูจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่น และนำมาปรับปรุงความคิดพัฒนา ให้เป็นงานที่สร้างผลผลิตร่วมกัน เกิดรายได้ในชุมชน เกิดแนวคิดของชุมชนที่เป็นอิสระ ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทำให้ชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองในการแก้ปัญหา และพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

3. โครงการส่งเสริมอาชีพหมู่บ้านละ 100,000 บาท ในเขตสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นโครงการที่จัดเงินทุนหมุนเวียนให้แต่ละหมู่บ้าน 100,000 บาท เพื่อให้กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเกษตรกรกู้ยืม สำหรับพัฒนาเศรษฐกิจในเขตสภาพตำบล ซึ่งจะต้องมีการนำเสนอโครงการเพื่อกู้ยืมเงินมาลงทุน โดยผู้กู้ยืมหรือกลุ่มกู้ยืมจะต้องมีเงินกองทุนของกลุ่มร่วมสมทบงบประมาณร้อยละ 30 ของโครงการที่ต้องการกู้ยืมเงินลงทุน ซึ่งต้องมีแผนการชำระเงินคืนด้วย การกู้ยืมเงินลงทุนนี้ จะต้องผ่อนชำระไม่เกิน 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย การดำเนินงานจะต้องผ่านกระบวนการ

ของเวทีประชาคมหมู่บ้าน หรือ เวทีชาวบ้าน ซึ่งต้องร่วมกันพิจารณา การติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการนี้จะมีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ตั้งแต่การกู้ยืม ตลอดจนถึงกระบวนการคืนเงินกู้ยืม หรือการผิณฑ์การชำระหนี้ กระบวนการในการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเบิกจ่ายจะทำบัญชีในนามบัญชีเงินทุนโครงการ เศรษฐกิจชุมชน อบต. / สภาตำบล ซึ่งจะมีระเบียบการเบิกจ่ายตามระเบียบของทางราชการ ทำให้ประชาชนในตำบลต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง

โครงการดังกล่าว เป็นโครงการที่ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ดำเนินการมาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นวิธีการกระตุ้นเศรษฐกิจของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้มองเห็นว่าการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศนั้นยังต้องดำเนินการต่อไป จึงได้มีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจอีกระยะหนึ่ง โดยใช้ชื่อโครงการว่า “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” ซึ่งได้ดำเนินการในระดับชาติ มีการปฏิบัติงานในจังหวัดต่าง ๆ ร่วมกันตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี เป็นจำนวน 74,881 กองทุน ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ต้องการผู้ที่จะเก็บข้อมูล และศึกษากระบวนการปฏิบัติการในหมู่บ้านอย่างมีระบบและต่อเนื่อง จึงได้มีโครงการพัฒนาบัณฑิตรุ่นใหม่ เฉพาะกิจขึ้น ซึ่งจะช่วยติดตามและส่งเสริมการพัฒนากองทุนหมู่บ้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนใน หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

กล่าวโดยสรุปแล้ว กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง เป็นกองทุนรวมในระดับชาติ เพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกแห่ง ชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนบริหารจัดการกันเอง ภายใต้ปรัชญา การร่วมคิดและดำเนินการ โดยกระบวนการประชาสังคม และการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ให้นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนของตน ซึ่งจะนำไปสู่ผลแห่งการเป็นภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจ และหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2544 เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบข้อบังคับมติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

"กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

"กองทุน" หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

"หมู่บ้าน" หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

"ชุมชนเมือง" หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตการปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของ

กรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วเมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการในที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน

- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลาบางส่วน หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- (10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ.2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

-ที่มา

1. ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุม
2. ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนให้การเลือกสรรกรรมการฯ หมู่บ้าน ดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม
3. ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน เมื่อเสร็จแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน เมื่อแล้วเสร็จให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะอนุกรรมการฯ ระดับอำเภอ สนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

4. ส่วนของชุมชนเมือง ให้ประธานคณะกรรมการฯ ระดับอำเภอ เป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้านตามความข้อที่ 1 คณะกรรมการฯ หมู่บ้าน ต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการฯ แห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ แห่งชาติ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือก

-อำนาจหน้าที่

1. บริหารและจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุนฯ โดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิก ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
4. พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกันกำหนด
5. สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น
6. กรรมการกองทุนฯ มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี (แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกัน ไม่ได้)

-คุณสมบัติ

1. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความเสียสละ รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่ติดการพนัน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 2 ปี
4. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่กระทำโดยประมาท
5. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ในกรณีทุจริตต่อหน้าที่
6. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
7. ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เป็นเหตุให้เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมด้านต่างๆ

ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่นๆ เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นต้น และรายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมาจากจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการ วิธีการคัดเลือกและ วันเวลาคัดเลือกโดยคณะกรรมการที่มีการคัดเลือกจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. การเตรียมพร้อมของหมู่บ้าน คือ ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการได้กำหนดร่างระเบียบขึ้นมาแล้วเสนอให้ประชาชนลงมติเห็นชอบ ซึ่งมีข้อระเบียบดังต่อไปนี้

- ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สิน

- ข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิการหมู่บ้าน

- ข้อบังคับเกี่ยวกับดอกเบี้ย

4. ทุนดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้มาจากสมาชิกที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของการถือหุ้น เงินออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค ให้เปล่า หรืออื่นๆ

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เช่น

- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการกระจายผลประโยชน์ให้ทั่วถึง

- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

- การให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อทำกิจกรรมอะไร และใช้หลักเกณฑ์อะไรในการพิจารณาเงินกู้

- วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้

- วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงิน และดอกเบี้ยตามสัญญาระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไทร มีดังนี้

1. ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร เลขที่ 30 หมู่ที่ 5 ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3000
2. วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร
  - 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
  - 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
  - 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
  - 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
3. แหล่งที่มาของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้
  - 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
  - 3.2 เงินกู้ยืม
  - 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
  - 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
  - 3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
  - 3.6 เงินค่าหุ้น
  - 3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
4. คุณสมบัติของสมาชิก
  - 4.1 สมาชิกต้องมีอายุ 20 ปี ถึง 70 ปี
  - 4.2 จะต้องอาศัยอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 6 เดือน ขึ้นไป
  - 4.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ยึดหลักพระพุทธศาสนา
  - 4.4 เป็นผู้ที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
  - 4.5 มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย หนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินห้าหุ้นของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน (หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท)
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
  - 5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกได้ที่คณะกรรมการกองทุนพร้อมแนบสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
  - 5.2 สมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งเป็นบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชน

5.3 ค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรชุมชนเป็นราย ๆ ละ 10 บาท และค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกรายละ 50 บาท เฉพาะบุคคลภายในหมู่บ้าน

6. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 ตาย

6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

6.7 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

6.8 มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

5. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการ กู้ยืม เงินกู้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงิน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการ กู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท แต่ทั้งนี้ การอนุมัติเงินกู้ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วนให้ บันทึกรายการเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและ รายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็น อัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

5. การกำหนดระยะคืนเงินกู้ ระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา

6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงินให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตาม

จำนวน ที่ระเบียบข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน

6. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

แนวความคิดของสต์เฟิลด์บีมในการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล เพื่อนำมาเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักในการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ

การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลเพื่อการพัฒนาชุมชน
ที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
2. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษาและมีศักยภาพด้านการบริหาร โครงการ
2. มีรายงานผลความก้าวหน้า นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและรายงานผลการวิจัยกองทุน

บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ
2. ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
3. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

8. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

- ด้านจิตใจและอารมณ์
- การกระทำ
- การรับผิดชอบ

แนวคิดการมีส่วนร่วม คือ การช่วยให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้

เหตุที่เกิดแนวคิดการมีส่วนร่วม

- ความสนใจ ห่วงกังวล
- การตกลงใจร่วมกัน
- ความเคียดแค้น ความไม่เข้าใจ

เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

- ประชาชนมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
- ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
- ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมโดยตรง
- การมีส่วนร่วมโดยอ้อม
- การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาส

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

- การเตรียมการ
- การจัดระดับการเข้ามามีส่วนร่วม
- แบบอย่างของผู้มีส่วนร่วม
- การระดมการมีส่วนร่วม

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากสมาชิกของชุมชนมีความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ และมีความสามารถร่วมมือการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ได้อย่างต่อเนื่องจนยั่งยืน ทำให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน ฟังพาดตนเองและดูแลรับผิดชอบชุมชนได้

ลักษณะชุมชนเข้มแข็ง

- สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตน
- สมาชิกชุมชนมีจิตสำนึกฟังพาดตนเอง
- มีกระบวนการชุมชน มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง
- สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- สมาชิกชุมชนเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน

9.3 เครื่องข่ายองค์กรการเรียนรู้

ประเวศ วะสี (2536 : 15) การเรียนรู้ของชุมชนเป็นการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์จากการกระทำร่วม (Interactive learning through action) กันหรือการเรียนรู้โดยการลงมือ

ทำจริง(Learning by doing) จะก่อให้เกิดปัญญาที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับการเอาชนะความยากงน ในการพัฒนาสังคมได้ ซึ่งสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยยกระดับสติปัญญาของ ประชาชนและชุมชนได้นั้น จะต้องมึลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเอง

9.4 ประชาคม เป็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆของชุมชนด้วยตัวเอง เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์หรือสนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นการรวมตัวกันตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสั่ง สมาชิกที่รวมตัวกันมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามของสังคมทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพัน ต่อกันด้วยความรู้สึกสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชน

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรที่มีการจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดภาวะความเสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

การพัฒนาที่ยั่งยืน

- ความคงอยู่อย่างยืนยาว (Perpetunity)
- ความเหมาะสม (Optimization)
- การจัดการ (Management)
- การพัฒนาที่ยั่งยืน (Boundary)

รูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ความต้องการ (Needs)
- กลยุทธ์ (Strategy)
- ความสามารถ (Capability)
- ความเป็นเจ้าของ (Ownership)
- ปัจจัยนำเข้า (Input)

9.6 ธุรกิจชุมชน

การจัดการธุรกิจชุมชนสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

- หน่วยงานของรัฐ
- หน่วยงานอาสาสมัครของเอกชน
- โครงการหลวง

- บ-ว-ร (บ้าน-วัด-โรงเรียน)

ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม หรือช่วยดำเนินการบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริการ ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมชุมชน อันจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปรัชชาติ วัลย์เสถียร , อ้างแล้ว , หน้า 96-98)

ลักษณะของธุรกิจชุมชน

- เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีความคล่องตัวในการบริหาร
- รายได้จากยอดขายในระยะเริ่มต้นไม่มากนัก
- ต้นทุนในการดำเนินการต่ำ
- การติดต่อ และการให้บริการกับลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด
- การเริ่มต้นธุรกิจเป็นไปได้ง่าย

ประเภทของธุรกิจชุมชน

- ธุรกิจการผลิต หมายถึง การผลิตสินค้า โดยการนำเอาวัสดุหรือสินค้าบางชนิดมาแปรสภาพให้เป็นสินค้าใหม่ จะทำการผลิตภายในครัวเรือน อาศัยวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น ผลิตเครื่องปั้นดินเผา
- ธุรกิจค้าปลีก หมายถึง กิจกรรมเพื่อทำการขายสินค้าให้ถึงมือผู้บริโภค ณ จุดที่ทำการขาย สินค้าที่นิยมจำหน่ายให้กับผู้บริโภค เช่น สินค้าอุปโภค บริโภค
- ธุรกิจค้าส่ง หมายถึง กิจกรรมที่ดำเนินการรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตจำนวนมากๆและนำสินค้านั้นมาขายต่อให้กับพ่อค้าขายปลีกหลายๆรายต่อไป
- ธุรกิจบริการ หมายถึง การรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อประกอบธุรกิจคือ สินค้าที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ เช่น บริการนวดแผนโบราณ

ความสำคัญของธุรกิจชุมชน

- เปิดโอกาสให้มีการประกอบการ
- ก่อให้เกิดการว่างงาน
- ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม

- สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- ลดปัญหาสังคมที่เป็นภัยคุกคามประเทศชาติ

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การจัดทำบัญชี ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ด้านบาท และกิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน การจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ ดังนี้

- เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ควบคุมการรับ-จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินประจำเดือน และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกและสำนักงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน

เพื่อจัดทำรายงานการเงินประจำปี แสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกองทุน เพื่อตรวจสอบและรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณี

เฉพาะหมู่บ้านหนองไทร หมู่ที่ 5 ตำบลไชยมงคล จังหวัดนครราชสีมาซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงานในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ซิปป์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

- 1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)
- 1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)
- 1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)
- 1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารการจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านหนองไทร หมู่ที่ 5, ตำบลไชยมงคล จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	11	คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	141	คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	63	คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	141	คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	296	คน
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้นำอาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	3	คน
2.5 ข้าราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	3	คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.)

3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4) การเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 5 รายมีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน อาจใช้ข้อมูลจาก บร.11

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

6) แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

8) แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

9) แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11) แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

12) แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

4.1 การประเมินบริบทมีรายละเอียดตามตารางที่ 1.

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
CI-ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ชุมชน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหนอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึง สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน อาชีพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน มีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม(อาชีพหลัก-รอง) คืออะไร อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ.ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C-2 สภาพ ภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2. อาณาเขตที่ติดต่อกับ หมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C-3สภาพ เศรษฐกิจและ สังคมของ หมู่บ้าน	1. อาชีพหลักและอาชีพ รองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการ เกษตร 3. จำนวนที่ดินทำกิน โดยเฉลี่ย 4. จำนวนและประเภท 5. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน 6. โรงงานอุตสาหกรรม ในหมู่บ้าน 7. โรงเรียนในหมู่บ้าน 8. โรคที่เจ็บป่วย 9. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม- แบบบร.1 2. สังเกต
C4-วัฒนธรรม ประเพณี	1. จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด 2. จำนวนพระ/เณร/ บาทหลวง 3. ภาษาพื้นบ้านที่สำคัญ 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อด้านต่าง ๆ (ศาลปู่ตาฯ)	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้นำอาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบบร.1 2. ศึกษาจาก เอกสาร 3. สังเกต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บ
C-5 โครงสร้าง ลักษณะพื้นฐาน และทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพ ทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่เป็น สาธารณประโยชน์	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.1 2. สังเกต
C-6 ผู้นำ ชุมชนการ รวมกลุ่มและ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็น ทางการและไม่เป็น ทางการ 2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน หมู่บ้าน (จำนวน- สมาชิก, ทุนของกลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม, ปีก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน ต่าง ๆ (ชื่อ, อายุ, ความ- เชี่ยวชาญ)	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.1 2. สังเกต
C-7 โครงการ พัฒนาที่ผ่าน มา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำ ขึ้นเอง (ชื่อโครงการ/กิจกรรม ของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C-8 ความเข้มแข็งของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนา 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 	1. ชาวบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูล-ดิบสัมภาษณ์ 51 ครัวเรือน)

ระดับรายบุคคล

C9-อาชีพเดิม	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาชีพหลัก / รอง 2. ผลการประกอบอาชีพเดิม(เพียงพอต่อการ - เลี้ยงครอบครัวหรือไม่) 3. ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
--------------	---	--	--

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C10-สมาชิก ในครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัว และรายละเอียด เช่น จำนวน , อายุ , สถาน ภาพสมรส , ระดับการ ศึกษา , ความสัมพันธ์ กับหัวหน้าครอบครัว การมีงานทำ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์ เพิ่มเติม
C11-สภาพ การอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเอง หรือไม่ ถ้าไม่มี พัก อาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
C12-รายได้ ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน 2. ความเพียงพอของ รายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เติม
C13-หนี้สิน ของครอบครัว ก่อนกู้เงิน กองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ ต่อเดือน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11 2. สัมภาษณ์ เพิ่มเติม

2.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
1 - นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบ สำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบ กองทุนฯ	1. ระเบียบสำนัก นายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
2 - การ ประชาสัมพันธ์	1. ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน 5. เอกสาร ประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
3 - คณะ อนุกรรมการ ระดับอำเภอ ที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะอนุกรรมการ 2. องค์ประกอบ คณะอนุกรรมการ 3. สัตว์ส่วนกรรมการ 4. การปฏิบัติหน้าที่	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะอนุกรรมการ 3. สัตว์ส่วนกรรมการ 4. การปฏิบัติหน้าที่	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
4 - คณะ กรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบบร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I5 – การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน	1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาใดการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3 บร.9 2. สัมภาษณ์ คณะกรรมการหมู่บ้าน
I6 – เงินกองทุน I ล้านบาท	1.วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I7 – เงินทุน สะสมอื่นๆ	1. ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษา เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I8 – บัณฑิต กองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิ การศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพสมรส ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร

ระดับรายบุคคล

I9 – จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I10 – จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I11- วัตถุประสงค์ การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงิน ตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I12- สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัสดุคิบบใน การประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบ อาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการ ประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
I13- ความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14- จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการ ประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1- การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2- การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการจัดเอกสารขอขึ้นทะเบียน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์
PC3-ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีเงินสัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1- การรับสมัคร	1. ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3. ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
			3. ศึกษาจากเอกสาร
	4. คุณสมบัติผู้สมัครและ เหตุผล		
	5. ปัญหาอุปสรรค		
PC4.2- การหมด สมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพ และเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3- ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภท สมาชิกและเหตุผล		
PC4.4- การทำทะเบียน สมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันใน การจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียน สมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5- กิจกรรมเกี่ยวกับ การกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1- ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการ ขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสารโครงการขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2- การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการ คัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุน 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ ปร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

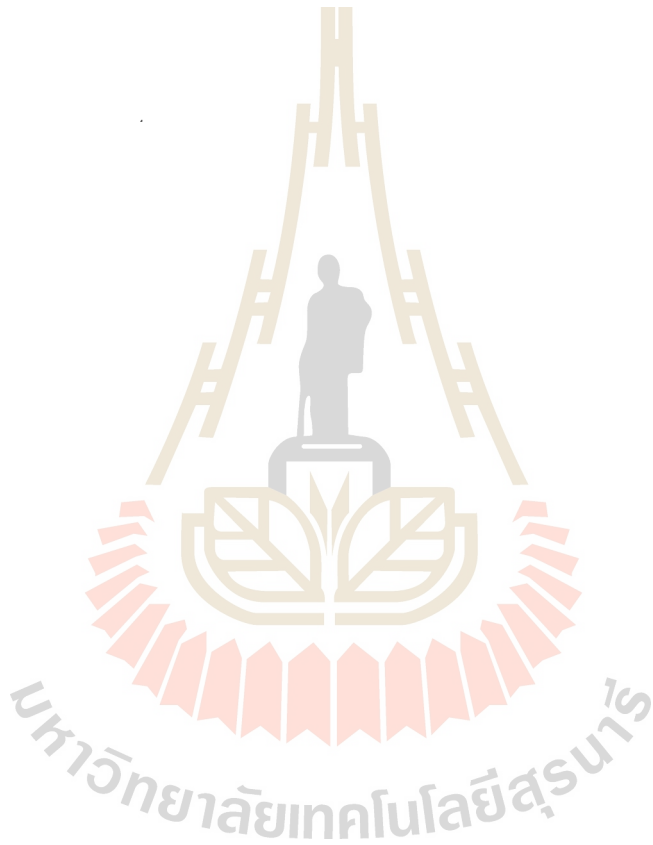
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5.3- การโอนเงินให้ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> ขั้นตอนในการโอนเงิน ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ หลักฐานการโอนเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4- การรับชำระหนี้	<ol style="list-style-type: none"> ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน เอกสารในการส่งเงินคืน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์
PC6- การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> ผู้แนะนำ ประเด็นในการแนะนำ วิธีการแนะนำ จำนวนครั้งในการแนะนำ 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์
PC6.2- การช่วยหาตลาด	<ol style="list-style-type: none"> ผู้ที่ช่วยหาตลาด วิธีในการส่งเสริมการตลาด ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์
PC7- การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> ผู้ทำการตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบ จำนวนครั้งในการตรวจสอบ ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC8- การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำรายงาน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC9- การจัดสรรผลประโยชน์	1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10- การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้ามาช่วยเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล			
PC11- การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12- การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สังเกตจากการเสวนาตามแบบบร.6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC13- การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1- จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มเติม/ลดลง (31 ก.ค.2545) 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2- จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ให้กู้ แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ ต่อจำนวนสมาชิกกองทุน หมู่บ้านทั้งหมด (31 ก.ค.45) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตาม บร.4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และ ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ ทั้งหมด (31 ก.ค.45) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค. 45	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาเอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD4- จำนวนผู้ชำระค่าน้ำตามกำหนด	1. จำนวนผู้ชำระค่าน้ำตามกำหนด (31 ก.ค.45) 2. จำนวนผู้ที่ไม่ชำระค่าน้ำตามกำหนด (31 ก.ค.45) และเหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ไม่ชำระค่าน้ำตามกำหนด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD5- ยอดเงินที่มีการชำระค่าน้ำ	1. ยอดเงินที่ชำระค่าน้ำนับถึง 31 ก.ค. 45 จำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD6- กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม 17 2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD7- การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. จำนวนผู้ที่ใช้เงินไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8- ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคิดต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคิดต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้อง	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD9-เกิดเครือข่าย องค์กรเรียนรู้(หลังจาก ทำPC10)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเครือข่าย ที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่าย ที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิด องค์กรเครือข่าย 	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการ ปฏิบัติงานของ บัณฑิต (ตัวเอง)
PC-10การเรียนรู้ เพื่อพึ่งพาตนเอง	1. ประสบการณ์/การเรียนรู้ จากการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน 	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.10
PC-11 ความ เข้มแข็งของ ชุมชนที่เกิดจาก กองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำ ความดี 5.โอกาสในการหาความรู้ เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มี อาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม การประชุม/เสวนา 9. การประชุม/เสวนา อย่างสม่ำเสมอ 	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.2และ บร.7 (จากข้อมูล ดิบ 50 ครั้วเรือน)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส		
	11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุดิธรรม		
	12. การจัดทำแผนแก้ ปัญหาชุมชน		
	13. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ ชุมชนตามทัศนะของ ชาวบ้าน		
ระดับรายบุคคล PD12-ผลที่ได้ตาม วัตถุประสงค์ของ การกู้			
PD-12.1 ผล โดยตรง	1. ผลการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ สังเกต
		PD12.2-ผล	
	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์โดยอ้อม 2. สังเกตตามแบบ บร.10	1. ประสพการณ์ 2. การยอมรับจาก ชุมชน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองไทร หมู่ 5 ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ

ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบซิฟฟ์โมเดล ซึ่งมีตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลตามแบบการประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์จึงได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองไผ่ หมู่ 5 บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ PD1-PD7		16	PC5	
สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก		17	PC9	
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		19		
1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการ PD9		14	PC1-PC9	
เรียนรู้และสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้าง PD10			PC1-PC4	
เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน				
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน PD2-PD6		12	PC10	
PD8,PD12		15	PC11	
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง PD8-PD12		19		
ด้านเศรษฐกิจและสังคม			PC10	
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม PD8	C1-C8	11-14	PC1-PC10	
และจัดขบวนการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1		18-115	PC11-PC14	
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์การเรียนรู้ PD9		13	PC10	

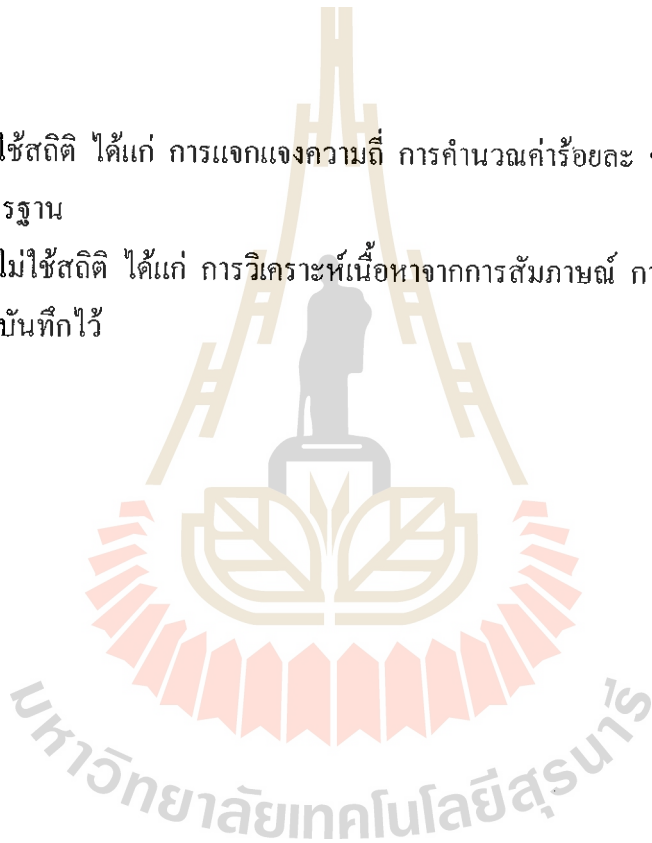
และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและ
ระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล

18

-
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตาม C8
PD11
ทักษะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
-

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 6.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 6.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร
และข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

<p>ระดมทุนแบบ C1=บรรพชา ๒๕๐๐๐ ของหมู่บ้าน C2=สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน C3=สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน C5=โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ C6=ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น C7=โครงการพัฒนาที่ผ่านมา C8=ความเข้มแข็งของชุมชน</p>	<p>12=การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ/ระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ) 13=คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ 14=คณะกรรมการกองทุน(การ ไล่นา, กุศลสมบัติ) 15=การเตรียมความพร้อม/สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้แก่คณะกรรมการกองทุน 16=เงินกองทุน 1 ล้านบาท 17=เงินทุนระยะสั้น ๑ ดมระเบียบฯ 18=บัญชีกองทุนหมู่บ้าน หมวด 6 ข้อ 23(2-18)</p>	<p>PC1=การจัดทำเอกสารเพื่อขอเงินยืมกองทุน PC2=การจัดทำบัญชีกองทุน PC3=ระเบียบบัญชีกองทุน PC4=กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน PC4.1=การบริหารสมาชิก PC4.2=การหมดสภาพ PC4.3=ประเภทสมาชิก PC4.4=การทำทะเบียนสมาชิก PC5=กิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน PC5.1=การคัดเลือกผู้กู้ PC5.2=การจัดทำเอกสารประกอบการกู้ PC5.3=การเงินเงินให้กู้ PC5.4=การบริหารหนี้ PCการส่งเสริมการใช้เงิน PC6.1=การแนะนำวิธีทำธุรกิจ PC6.2=การช่วยเหลือ PC7=การตรวจสอบการใช้เงิน PC8=การจัดทำรายงานของคณะกรรมการและเผยแพร่หาคัดค้านางาน PC9=การจัดสรรผลประโยชน์ PC10=การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยและวิทยากรอื่น ๆ PC11=การใช้เงิน PC12=การหาความรู้เพิ่มเติม PC13=การหาตลาด PC14=การทำบัญชีรายจ่าย</p>	<p>PD1=จำนวนสมาชิกกองทุน PD2=จำนวนผู้ได้เงิน PD3=ยอดเงินที่ให้ PD4=จำนวนผู้ชำระเงินกู้ตามกำหนด PD5=ยอดเงินชำระคืนตามกำหนด PD6=กองทุนสะสม(ความเคลื่อนไหว) และ เดือน สิงหาคม PD7=การใช้เงินผู้ตามวัตถุประสงค์ PD8=ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน(กรรมการ, กิจกรรมาฯ) ต่อนักศึกษากองทุน PD9=การผลิตหรือจ้างของการเรียนรู้ PD10=ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน PD12=4คนที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ PD12.1=ผลโดยตรง PD12.2=ผลโดยอ้อม</p>
<p>ระดมทุนแบบ C9=อาชีพเดิม(เหล็กและรอง) C10=สมาชิกในครอบครัว C11=สภาพการอยู่อาศัย C12=รายได้ของครอบครัว C13=หนี้สินของครอบครัว</p>	<p>19=จำนวนเงินที่กู้ได้รับอนุมัติ 110=จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงิน 111=สถานะเงินในการประกอบอาชีพ 112=วัตถุประสงค์ 113=ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ 114=จำนวนแรงงาน 115=วัตถุประสงค์</p>	<p>PC11=การจัดทำบัญชีรายจ่าย PC12=การหาความรู้เพิ่มเติม PC13=การหาตลาด PC14=การทำบัญชีรายจ่าย</p>	<p>PD12=4คนที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ PD12.1=ผลโดยตรง PD12.2=ผลโดยอ้อม</p>

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินแบบชีพชีพโมเดล ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของบ้านหนองไทร หมู่ที่ 5 ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้านจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคลแต่ละตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านหนองไทร จากข้อมูลตัวชี้วัด(C1-C7)

1.1 ประวัติความเป็นมา (C1)

เมื่อครั้งอดีตได้มี 2 ครอบครัวใหญ่ อพยพมาจากอำเภอปักธงชัย คือ ครอบครัวของนายรัตน์ บรรจงปรุ และครอบครัวของนายทอง นิลโพธิ์กลาง อพยพมาจาก ตำบลหนองจะบก อำเภอเมือง ประมาณปี พ.ศ. 2400 และได้พักพิงที่หนองน้ำใหญ่แห่งหนึ่ง มีต้นไทรขึ้นริมหนองน้ำ จึงเรียกชื่อหนองน้ำนั้นว่า หนองไทร และต่อมาได้มีญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ได้อพยพติดตามกันมา และเมื่อมีการตัดถนนสร้างเส้นทางสาย นครราชสีมา-ปักธงชัย ก็มีผู้คนเข้ามาเพิ่มมากขึ้นเป็นชุมชน แต่เดิมหนองไทรอยู่ร่วมกับ หมู่ 4 หนองปลิง เมื่อประมาณ ปี 2525 ได้แยกมาเป็นหมู่ 5 หนองไทร ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และต่อมาได้มีการขุดบ่อน้ำเพื่อเก็บกักน้ำไว้ทำการเกษตรและปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงวัว ควาย หมู ไก่ ทำไร่มัน ไร่อ้อย อาชีพรับจ้างทั่วไป และข้าราชการมีอยู่เป็นส่วนน้อย สัตว์ป่าลดน้อยลงเนื่องจากการบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร

ด้านสาธารณสุขโลก เช่น ถนนทางเข้าหมู่บ้านแต่เดิมเป็นถนนลูกรัง ปัจจุบันมีการลาดยางและมีการตัดเส้นทางเพื่อเชื่อมโยงกับหมู่บ้านใกล้เคียง สภาพพื้นที่เป็น ป่าเสื่อมโทรม จะแห้งแล้งมากในฤดูร้อน ขาดแคลนแหล่งเก็บกักน้ำ ฐานะจึงค่อนข้างยากจน ระบบการสื่อสารปัจจุบันไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะโดยจะใช้กับหมู่บ้านใกล้เคียง ระบบสาธารณสุขโลกจึงขาดความสะดวกทั้งทางด้านคมนาคม ขนส่ง การเดินทางต่าง ๆ

1.2 สภาพภูมิศาสตร์ (C2)

หมู่บ้านหนองไทร ตั้งอยู่ในตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เขตติดต่อกับอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากสวนสัตว์นครราชสีมาประมาณ 2-3 กม.

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน มีแหล่งน้ำอยู่ประมาณ 3 แห่ง แต่ส่วนใหญ่ยังขาดแคลน โดยประชาชนยังตั้งบ้านเรือนห่างจากแหล่งน้ำ ที่อยู่ห่างไกล จึงขุดเจาะน้ำบาดาลใช้

ป่าไม้เป็นป่าเสื่อมโทรม ในหน้าแล้งจึงแห้งตาย ป่าไม้จึงเป็นพืชระยะสั้น ต้นค่อนข้างเล็ก มีการตัดไปเพื่อทำเสาถ่าน หรือ ก่อสร้าง ฯลฯ

สภาพที่ดิน ปัจจุบันมีถนนลาดยางเข้าที่ชุมชนแต่มีบางส่วนที่ยังเป็นถนนลูกรัง สภาพพื้นที่เป็นที่ราบมีป่าไม้บาง แต่ค่อนข้างจะเป็นพืชอายุสั้น

1.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม (C3)

ปัจจุบันชาวบ้านหนองไทร มีอาชีพ การทำปศุสัตว์ คือ เลี้ยงวัว ควาย หมู ไก่ เป็นต้น ของลงมาก็คืออาชีพทำไร่มันสำปะหลังและมีบางส่วนรับจ้างทั่วไป อาชีพเกษตรกรรมยังพอมีหลงเหลืออยู่ เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกขายให้กับนายทุน ประมาณ 525 ไร่ มีที่ดินเฉลี่ยดังนี้

จำนวน	1-5 ไร่	มีจำนวน	4 ครอบครัว
	6-10 ไร่	มีจำนวน	2 ครอบครัว
	11-20 ไร่	มีจำนวน	1 ครอบครัว

มีจำนวนร้านค้าในหมู่บ้านมี 6 ร้าน ซึ่งดำเนินธุรกิจร้านอาหารและขายของชำทั่วไป และฟาร์มเลี้ยงหมูตั้งอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาของหมู่บ้าน คือมลพิษของกลิ่นจากฟาร์มหมูจึงการขัดแย้งบ่อย ๆ

หมู่บ้านหนองไทรเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กมีโรงเรียนคือ โรงเรียนไชยมงคลสืบสินวิทยา ตั้งอยู่หน้าหมู่บ้านติดกับวัดใหม่ไชยมงคลเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาต้น (ม. 3) รวมนักเรียนที่กำลังศึกษาทั้งหมด 401 คน

ชาวบ้านหนองไทรส่วนใหญ่จะมีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่มีโรคติดต่อร้ายแรง เมื่อเจ็บป่วยส่วนมาก จะเป็นโรคไข้หวัดธรรมดา รักษาอยู่ที่สถานีอนามัยตำบลไชยมงคล ก็จะหายเป็นปกติดี

1.4 วัฒนธรรมประเพณี (C4)

ชาวบ้านหนองไทรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดอยู่ 1 แห่ง ตั้งอยู่หน้าหมู่บ้าน ริมถนนสายนครราชสีมา-ปักธงชัย มีพระอยู่ทั้งสิ้น 5 รูป เณร 2 รูป

ประเพณีที่สำคัญที่ชาวบ้านได้อนุรักษ์ไว้และปฏิบัติสืบต่อมาได้แก่ ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันเข้าพรรษา ประเพณีวันออกพรรษา ประเพณีลอยกระทง ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น ส่วนทางด้านวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านภาษา ชาวบ้านหนองไทรเกือบทั้งหมดยังพูดภาษาไทยโคราชอยู่ซึ่งเป็นภาษาพื้นเมืองโคราช ชาวบ้านยังมีความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจอยู่เป็นจำนวนมาก มักจะกราบไหว้บูชาและประกอบพิธีกรรมอยู่เสมอ เช่น ในวันแรม 3 ค่ำเดือน 3 ของทุกปีจะประกอบพิธีเช่นไหว้ศาลตะปู โดยมีร่างทรงซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้านเป็นผู้นำในการทำพิธีดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ปกป้องชาวบ้านให้อยู่ดีมีสุข

1.5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร (C5)

อาณาเขตของหมู่บ้านหนองไทร หมู่ 5 ทิศเหนือติดกับ หมู่ 4 หมู่บ้านหนองปลิง ทิศใต้ติดกับตำบลปักธงชัย ทิศตะวันออกติดกับหมู่บ้านไชยมงคล หมู่ 1 โดยมีถนนราชสีมา-ปักธงชัยตัดผ่าน ทิศตะวันตกติดกับตำบลสุรนารี โดยมีถนนตัดผ่านไปยังตำบลสุรนารี

บ้านหนองไทรมี 93 ครัวเรือน ไฟฟ้าและน้ำประปาเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2525 ปัจจุบันมีทุกครัวเรือน ยังไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ (ไม่รวมโทรศัพท์ส่วนตัวและมือถือ) หน้าหมู่บ้าน มีสถานีอนามัย ตำบลไชยมงคล มีโรงเรียนของรัฐบาลคือโรงเรียน ไชยมงคลสืบสินวิทยา และวัดใหม่ไชยมงคลวัดโรงเรียน

ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยเป็นป่าถูกถากถางบุกรุก เป็นที่ทำการเกษตร คือ ไร่มันสำปะหลัง ซึ่งมีผู้มีอิทธิพลหรือนายทุนให้การสนับสนุนแหล่งน้ำ ส่วนใหญ่บ้านเรือนตั้งอยู่ไกลแหล่งน้ำ ระบบประปาจึงยังไม่ถึง ปัจจุบันใช้น้ำบาดาลเป็นส่วนมาก มีหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน 1 แห่ง

1.6 ผู้นำชุมชน และการรวมกลุ่มและปัญหาท้องถิ่น (C6)

หมู่บ้านหนองไทรมีผู้นำหมู่บ้านทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้แก่ ผู้นำหมู่บ้านที่ได้มาจากการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการและมีทางการรับรองจำนวน 2 คนดังนี้

1. นาย อุทิศ บรรจงปรุ	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายอดุลย์ รุกไพรี	ตำแหน่ง องค์การบริหารส่วนตำบล
3. นายสำราญ บรรจงปรุ	ตำแหน่ง องค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้ยังมีผู้นำกลุ่มซึ่งมาจากการเลือกตั้งของชาวบ้านที่ไม่เป็นทางการได้แก่

1. นายอดุลย์ รุกไพรี	ตำแหน่ง ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นายอนุรักษ์ พึ่งพวก	ตำแหน่ง รองประธานกองทุนหมู่บ้าน

การจัดตั้งกลุ่ม

1. กลุ่มออมทรัพย์
  - มีสมาชิกจำนวน 52 คน
  - มีเงินออมทรัพย์จำนวน 33,441.99 บาท
2. กลุ่มเงินกองทุน กข คจ
  - มีสมาชิกจำนวน 42 คน
  - มีเงินทุนทั้งหมด 280,000 บาท
3. กลุ่มสตรีแม่บ้าน
  - มีสมาชิกจำนวน 10 คน
  - เงินทุนสะสม 25,000 บาท
4. กลุ่มศูนย์ส่งเสริมสุขภาพจำนวน 8 คน
  - เงินทุนสะสม 100,000 บาท
5. กลุ่ม อสม.จำนวน 10 คน
  - เงินทุนสะสม 7,500 บาท
6. กลุ่มทำขนม (ส่งเสริมอาชีพ) จำนวน 20 คน
  - เงินทุนสะสม 10,000 บาท

ฝึกอบรมจากภาครัฐเป็นเรื่อง ๆ

1.6 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

ภาครัฐได้เข้ามาช่วยเหลือหมู่บ้านหลายโครงการโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ นอกจากนี้ก็ยังมีโครงการจัดให้มีถังขยะที่มาตรฐานประจำหมู่บ้านเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรค

ภาคเอกชนที่เข้ามาร่วมมือช่วยพัฒนาหมู่บ้านจะเป็นในรูปแบบเงินอุดหนุนจากพรรคการเมือง ตามโครงการต่าง ๆ ที่ชาวบ้านร่วมกันเสนอขึ้น เช่น เงินอุดหนุนให้มีการติดตั้งหลอดไฟฟ้าตามแยก

ต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเพื่อให้แสงสว่างเวลากลางคืน เงินอุดหนุนพัฒนาสนามกีฬาสำหรับเยาวชน ภายในหมู่บ้าน

ตอน 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน วัตถุประสงค์ ข้อ 1 การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านหนองไทร ได้รับอนุมัติเงินเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2544 โดยเก็บรักษาเงิน 1 ล้านบาทไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ หมายเลขบัญชีธนาคาร กองทุนหมู่บ้านหนองไทร เลขที่ 06-4318-20-011-285-3 ส่วนเงินกองทุนตั้งจะที่สมาชิกกองทุนได้ร่วมกันสะสมไว้จำนวน 10 เดือนมียอดเงิน 6,610 บาท เก็บเงินไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาประจวบคีรีขันธ์ เลขที่บัญชี 06-4318-20-011-285-4

ขั้นตอนในการขอกู้และเอกสารประกอบการกู้

ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนก่อน

เขียนโครงการอาชีพที่จะขอกู้เงินไปลงทุน

ยื่นเอกสารประกอบการกู้ได้แก่ สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาสมุดเงินฝากธนาคารออมสิน หมายเลข สำเนาสมุดเงินฝากธนาคารออมสินผู้ขอกู้ต้องไปเปิดบัญชีกับธนาคารออมสินก่อน

กรรมการพิจารณาตรวจสอบ เพื่ออนุมัติเงินแล้วให้ทำสัญญา 1 ชุด และมีบุคคลค้ำประกัน 2 คน

ขั้นตอนนี้มีปัญหาและอุปสรรคตรงที่ชาวบ้านเขียนโครงการที่จะดำเนินงานไม่เป็น อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือไม่ถูก

การคัดเลือกผู้กู้

ผู้ขอกู้ต้องมีภูมิลำเนา มีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านหนองไทร ไม่น้อยกว่า 1 ปี

มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

ไม่ติดการพนัน ไม่พิการสามารถประกอบอาชีพได้

ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนก่อน

การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้จะไม่พบปัญหาและอุปสรรคใดๆ

หลักเกณฑ์ในการอนุมัติเงินกู้

1. พิจารณาจากโครงการของผู้กู้ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน
2. พิจารณายอดเงินที่ขอกู้ว่าเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินการตามโครงการหรือไม่
3. พิจารณาจากประวัติส่วนตัวของผู้กู้ ประวัติด้านความประพฤติ และประวัติด้านการเงิน
ขั้นตอนนี้จะมีปัญหาตรงที่ผู้กู้ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ต้องการ
จะได้รับเงินเต็มจำนวนที่ขอกู้เท่านั้น

การโอนเงินให้ผู้กู้

1. ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วต้องไปเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสินสาขาประจวบฯ
2. กรรมการกองทุนจะโอนเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงเข้าบัญชีของสมาชิกผู้กู้
ขั้นตอนนี้จะมีปัญหาเนื่องจากสมาชิกผู้กู้ยืมไม่ได้เงินสดที่สะดวก รวดเร็วไม่ต้องการผ่านระบบ
บัญชียุ่งยากหลายขั้นตอน

การรับชำระหนี้

1. ผู้กู้แจ้งความประสงค์ขอชำระหนี้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยต่อคณะกรรมการกองทุน
2. ผู้กุนำเงินที่จะชำระคืนไปโอนเข้าบัญชีเงินล้านของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ผ่านทางธนาคาร
ออมสินสาขาประจวบฯ
3. ผู้กุนำใบเสร็จรับเงินหรือใบแจ้งการ โอนเงินมามอบแก่คณะกรรมการกองทุน
4. ยกเลิกสัญญาผู้ยืมเงิน
ขั้นตอนนี้ยังไม่พบปัญหาใด ๆ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดคืนทุน
การจัดสรรผลประโยชน์

1. ด้านการกีฬา นำเงินที่ได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ 20 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอุปกรณ์การกีฬามอบให้แก่เยาวชน
ในหมู่บ้าน ได้ออกกำลังกาย เนื่องจากไม่มีสนามกีฬา
2. ด้านการศึกษา โดยจัดสรรเงินจากดอกเบี้ย 20 เปอร์เซ็นต์ มามอบเป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน
เรียนในหมู่บ้านที่เรียนดีแต่ยากจน เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษา
3. ด้านสาธารณชนประโยชน์อื่น ๆ ที่เป็นการทำกิจกรรมของชาวบ้านร่วมกันโดยจัดสรรเงินดอก
เบี้ย 10 เปอร์เซ็นต์
4. ดอกเบี้ยที่เหลือจากการจัดสรรด้านประโยชน์ต่าง ๆ ก็จะเก็บสะสมไว้เป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน
ต่อไปประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์

จำนวนสมาชิกกองทุน

จำนวนสมาชิก ณ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2544 มีสมาชิกกองทุน 141 คน และมีสมาชิกกู้เงินไปแล้ว 63 คน

เงินกองทุนหมู่บ้านหนองไทร มีการอนุมัติให้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้แล้ว ตัวอย่าง เช่น

1. นายเสน่ห์ โชคินอก ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์เพื่อทำนาปลั่ง
2. นายวันชัย ปิ่นสันเทียะ ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์เปิดร้านช่างเชื่อม
3. นางสาวนันทพร ภูผารัตน์ ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 14,000 บาท วัตถุประสงค์เพื่อเปิดร้านของชำ
4. นางสาวสายม่าง นิลโพธิ์กลาง ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 17,000 บาท วัตถุประสงค์เพื่อเลี้ยงวัว
5. นางสาวตาวี ภูสูงเนิน ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์เพื่อค้าขาย
6. นายเลียง ศรีรัมย์ ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์เพื่อเปิดร้านเชื่อม
7. นายพนม นิลโพธิ์กลาง ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 15,000 บาท วัตถุประสงค์เพื่อปลูกไไร่มันสำปะหลัง
8. นางอรสา สุขแสง ได้รับอนุมัติเงินให้กู้จำนวน 20,000 บาท วัตถุประสงค์เพื่อเลี้ยงวัว

การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้ ณ วันที่ทั้งหมด 42 คน ซึ่งแยกออกเป็นรายกลุ่มอาชีพทั้งเป็นการลงทุนในอาชีพใหม่และเพิ่มทุนในอาชีพเดิมที่ทำอยู่แล้ว
2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงิน ไม่มีผู้กู้ที่ใช้เงินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ตรวจสอบแล้วกับคณะกรรมการกองทุน

2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไทร มีทั้งหมด 11 คน โดยแยกเป็นชาย 6 คน หญิง 5 คน คุณสมบัติของกรรมการทั้งหมดต้องเป็นคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองไทร ไม่น่ากว่า 2 ปี เป็นบุคคลที่ทุ่มเทและเสียสละเพื่องานส่วนรวมของหมู่บ้านมาโดยตลอด และเป็นผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ที่เคยผ่านงานด้านบริหารจัดการมาแล้วบางส่วน คณะกรรมการทั้ง 11 คนจะถูกแต่งตั้งมาจากชาวบ้านทั้งหมดที่มาร่วมทำประชาคม ประมาณ 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านหนองไทร โดยวิธีเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมทั้ง 11 คน แล้วให้ชาวบ้านทั้งหมดยกมือสนับสนุน

และคณะกรรมการที่ถูกเสนอชื่อจะต้องมีความเต็มใจและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที คณะกรรมการ 1 ชุดจะดำรงตำแหน่ง 2 ปี เมื่อบริหารงานไปได้ 1 ปี คณะกรรมการจะจับฉลาก ออกกึ่งหนึ่งแล้วเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนชุดที่จับฉลากออกไป ส่วนการจัดสรรตำแหน่งต่าง ๆ คณะกรรมการทั้งหมดจะคัดเลือกกันเองตามความเหมาะสม โดยดูจาก ความสามารถ ความรู้ และประสบการณ์การทำงานของแต่ละคน การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการได้แก่

1. เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 2 ปี
2. ตาย
3. ลาออก

กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เริ่มต้นจากคณะกรรมการที่เป็นแกนนำหลักๆ เช่น ประธานกองทุน เภรัญญิกกองทุน และเลขานุการกองทุนได้ช่วยกันร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไทร โดยพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐาน นำระเบียบกองทุนที่ร่างเสร็จทั้งหมดเสนอต่อที่ประชุมชาวบ้าน เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติต่อไป ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการร่างระเบียบกองทุนส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องระยะเวลาทันทภายใน 1 ปี ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะขยายระยะเวลาให้ยาวออกไปมากกว่า 1 ปี ตามความประสงค์ของชาวบ้านไม่ได้

1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้าง ศักยภาพของตนเองและการสร้างเสริมธุรกิจพอเพียง

ชาวบ้านหนองไทร ได้มีการพึ่งพาตนเองตั้งแต่กระบวนการสรรหากรรมการกองทุน กระบวนการร่างระเบียบกองทุน กระบวนการจัดทำบัญชีกองทุน ซึ่งการบริหารจัดการดังกล่าวจะมีการช่วยเหลือประสานงานกันของคณะกรรมการกองทุนทุกฝ่าย มีการประชุมร่วมกันเดือนละ 1 ครั้งเพื่อเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาด้านการบริหารจัดการกองทุน ปัญหาของสมาชิกผู้กู้เงิน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างศักยภาพกองทุนที่เข้มแข็งยั่งยืน เมื่อปัญหา ถูกแก้ไขการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ก็คล่องตัวโดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพของสมาชิกเกิดความเชื่อมั่น ส่งผลให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในกลุ่มอาชีพเดียวกัน นำไปสู่การพึ่ง

พาดตนเองได้ในอนาคตโดยไม่ต้องพึ่งพากรัฐ ทำให้มีงานหมุนเวียนในหมู่บ้านช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศได้อีกระดับหนึ่ง

ประโยชน์จากการพึ่งพาดตนเองดังกล่าวทำให้สมาชิกกองทุนและกรรมการกองทุนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านทำให้เกิดประสบการณ์ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันขึ้นระหว่างหมู่บ้านอื่นภายในตำบลเดียวกัน เช่น ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (สรช.) ซึ่งประกอบด้วยองค์กรเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน เชื่อมโยงกับองค์กรกลุ่มอาชีพ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตรภายในตำบลเดียวกัน กิจกรรมของเครือข่ายนี้จะเน้นที่การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันในการร่วมแก้ปัญหาพัฒนาชุมชนนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

การให้ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากต่อการพัฒนาอาชีพของชาวบ้าน เพราะอาชีพเกษตรกรรมที่ต้องอยู่กับท้องไร่ท้องนาโอกาสที่จะทราบข่าวความเคลื่อนไหวทางการตลาดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับผลผลิตมีน้อยมาก ดังนั้นในหมู่บ้านหนองไทร จะมีผู้ใหญ่บ้านและอบต. เป็นประชาสัมพันธ์และผู้สื่อข่าวเนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเข้าร่วมประชุมกับทางการเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐแล้วนำไปถ่ายทอดให้กับชาวบ้านอีกต่อหนึ่ง สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ก็จะมีหลายรูปแบบ เช่น ผู้ใหญ่บ้านพูดผ่านหอกระจายข่าว การฝึกประกาศข่าวสารไว้ที่ศาลาแจ้งข่าวชาวบ้าน และการเรียกประชุมชาวบ้านทั้งหมดเพื่อรับฟังร่วมกัน

ส่วนการสร้างความรู้พร้อมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ประธานกองทุนจะศึกษาและรวบรวมความรู้ รับฟังข่าวสารเรื่องของกองทุน และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของภาครัฐแล้วนำมาถ่ายทอดให้คณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 15 คนได้รับทราบและแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเพิ่มวิสัยทัศน์ กรอบความรู้ นำมาใช้ในการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้าน ทั้งนี้บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก็ได้ร่วมเสริมสร้างเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านด้วยการทำเวทีชาวบ้าน ร่วมเสวนาให้สมาชิกกองทุนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน การแบ่งกลุ่มอาชีพ เพื่อให้สมาชิกกองทุนช่วยเหลือเกื้อกูล แก้ปัญหาาร่วมกัน เป็นต้น

นอกจากนี้การมีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านเช่น กองทุนเงินล้าน เงินออมทรัพย์ กองทุนเงินสั่งจะ ช่วยเหลือเกื้อหนุนให้เกิดการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านได้อีกระดับหนึ่ง

1.5 ประชากรมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับประชาชนชาวบ้านหนองไทร โดยเฉพาะ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีบัณฑิตกองทุนเป็นแกนนำ โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกองทุนระดับหมู่บ้าน เช่น จัดกิจกรรมเสวนาของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนและประกอบอาชีพเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มอาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย และบริการ เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น และสรุปผลร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรม สรุปบทเรียนชุมชนโดยให้คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนเสวนาร่วมกัน

การกำหนดแผนแม่บทชุมชน AIC โดยขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ในหมู่บ้าน หนองปลิง ได้แก่ คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาต่างๆ ครูในโรงเรียน และพัฒนากรประจำตำบล เพื่อวิเคราะห์แผนแม่บทร่วมกัน

จากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับหมู่บ้านที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นการสร้างศักยภาพของประชากรในหมู่บ้าน และเชื่อมโยงไปสู่การเพิ่มศักยภาพของประชากรระดับท้องถิ่นในตำบลเดียวกัน โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเดียวกันร่วมกัน จัดทำเวทีสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่มีตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมเสวนาและสรุปผลร่วมกัน ทำให้เกิดการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ ของประชากรในระดับตำบลขึ้นตามลำดับ

อุปสรรคที่พบจากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดังกล่าว ก็คือจะได้รับความร่วมมือน้อยมาก โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับตำบล เพราะตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านไม่ยอมเสียเวลามาร่วมเสวนา เพราะไม่ได้คำตอบแทนจากการเดินทาง และเสียเวลาจากการประกอบอาชีพส่วนตัว

ทัศนคติของชาวบ้านหนองไทรที่มีต่อกองทุนเงินล้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่รู้สึกยินดีมากที่มีกองทุนอยู่ในหมู่บ้าน เพราะจะช่วยให้ชาวบ้านได้มีแหล่งกู้ยืมเงินในหมู่บ้านที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่ทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนพบว่า ชาวบ้านยังไม่เข้าใจบทบาทของคณะกรรมการกองทุน ยังมองในแง่ลบที่ว่าคณะกรรมการกองทุนจะเข้ามาหาผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง

ผลการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่ จะไม่ได้นำเงิน ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ แต่จะนำเงินไปเพิ่มทุนในอาชีพ ที่ตนเองได้ทำมาก่อนที่จะมีเงินกองทุนมาช่วยเหลือ ซึ่งสมาชิกผู้กู้เงินทุกคนมีประสบการณ์ในด้านอาชีพเหล่านั้นอยู่แล้ว แต่ลักษณะการดำเนินงาน

หลังจากกู้เงินกองทุนไปเพิ่มเติมแล้ว ก็ยังอยู่ในรูปแบบเดิม ไม่ได้เพิ่มประสิทธิภาพในอาชีพเท่าที่ควร ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาอาชีพที่แน่นอนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านหนองไทรบรรลุเป้าหมายได้เริ่มต้นที่ชาวบ้านหนองไทร มีลักษณะครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันเกือบทั้งหมู่บ้านล้วนแต่เป็นชนพื้นเมืองโคราชแต่ดั้งเดิมจะมีอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ก็มีจำนวนน้อยไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ ชาวบ้านจึงมีความผูกพันกัน รักใคร่และปรองดองกันมาโดยตลอด เมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นใกล้กับหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีงานทำ มีอาชีพที่มั่นคงทุกครัวเรือนไม่ทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจึงเกิดความอบอุ่นในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มออมทรัพย์จัดตั้งขึ้นเพื่อระดมเงินออมในหมู่บ้าน กลุ่มสตรีแม่บ้านเพื่อการเกษตร จัดตั้งขึ้นเพื่อร่วมกันพัฒนาอาชีพของกลุ่มแม่บ้านที่ว่างงานเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว

ด้านคณะกรรมการกองทุนก็มาจากการแต่งตั้งของชาวบ้านและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านอยู่เป็นประจำและมีความเสียสละเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

ด้านผู้นำหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านมีความยุติธรรมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเมตตาและเสียสละเวลาเพื่อการทำงานของหมู่บ้านมาโดยตลอด

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ได้ทุ่มเทและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มีจุดมุ่งหมายอยากเห็นกองทุนหมู่บ้านพัฒนาไปพร้อม ๆ กับอาชีพของชาวบ้าน

ประวัติส่วนตัวของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านหนองไทร

ชื่อ นายสุทธิศักดิ์ วิศวะวาทีน เพศ ชาย

การศึกษา จบปริญญาตรี จากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ

ภูมิลำเนา เป็นคนจังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ โสด

ความสามารถพิเศษ ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐสู่กองทุน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่และสมาชิกกองทุนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนยังไม่มีตัวแทนภาครัฐมาอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านและสมาชิกกองทุนให้เข้าใจถึงเป้าหมายของกองทุนเงินล้านในทิศทางเดียวกัน

การที่ผู้นำชุมชนแบ่งเป็นฝ่ายเห็นแก่ประโยชน์ของพวกเขาเองของคนที่ทำให้เกิดความขัดแย้งของผู้นำทั้งที่เลือกตั้งมาเป็นทางการและผู้นำที่ได้รับเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ชาวบ้านเกิดความไม่มั่นใจ ไม่เชื่อมั่นในศักยภาพของกองทุน ขาดความร่วมมือประสานงานกันระหว่างผู้นำชาวบ้านบางกลุ่มกับชาวบ้านทั่วไปและสมาชิกกองทุน การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องกองทุนที่ไม่ถูกต้องเป็นการบั่นทอนความก้าวหน้าของกองทุนเป็นอย่างยิ่ง

หนี้สินเดิมของชาวบ้าน โดยเฉพาะหนี้สินเดิมของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งทั้งเงินกู้ในระบบ เงินกู้จากสถาบันการเงิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เงินกู้นอกระบบ ได้แก่ เงินกู้จากนายทุนซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยสูงมาก จากการสัมภาษณ์พบว่าสมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่มีหนี้สินเดิมอยู่มาก

ไม่มีสถานที่สำหรับใช้บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เป็นอาคารหรือสำนักงานที่มั่นคง จึงไม่มีระบบการจัดเก็บเอกสารที่ถูกต้องเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกแก่การค้นหาและยังไม่มีการจัดทำบัญชีที่มีระบบ ตรวจสอบยาก และแก้ไขปรับปรุงก็ลำบาก

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในหมู่บ้าน ระหว่างหมู่บ้านและระดับตำบล

คณะกรรมการกองทุนระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน มีพัฒนาการอำเภอเป็นอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ มีหน้าที่ประเมินความพร้อมสนับสนุนการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุนและปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุนด้วยความสมัครใจ ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนกลุ่มปรีอองค์กรประชาชนเครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ด้านการพัฒนา

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ชี้วัด			กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
1.ความสามัคคี	20	26	4	50
2.ความซื่อสัตย์	25	25	-	50
3.การยกย่องคนทำความดี	9	28	13	50
4.การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	43	7	-	50
5.การร่วมประชุมสัมมนา	21	29	-	50
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	
6.ผู้นำมีคุณธรรม	48	-	2	50
7.การร่วมกันแก้ปัญหา	50	-	-	50
			ร้อยละ	
8.โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม			0.82	50
9.จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้			100	50
10.ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง			100	50
11.การตั้งกลุ่ม/องค์กร			41.9	50
12.การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส			13.04	50

จากการที่บัณฑิตกองทุนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของหมู่บ้านหนองไทรทั้งจากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า ชาวบ้านหนองไทรจะมีความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกันดีแบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันดีพอสมควร เมื่อมีหนี้สินก็จะชำระหนี้ครบจำนวนตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์ไม่คดโกง ใครทำคุณงามความดีไว้ก็จะถูกยกย่องให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น

เนื่องจากหมู่บ้านหนองไทรอยู่ติดโรงงานอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและสวนสัตว์ จึงทำให้ชาวบ้านมีงานทำหาเลี้ยงครอบครัวได้ ไม่มีการอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นพร้อมหน้ากันส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวชาย ส่วนผู้ด้อยโอกาสที่ประกอบอาชีพไม่ได้ เช่น คนชราและคนพิการก็จะมีภาครัฐมาให้ความช่วยเหลือบ้างแต่ก็ยังเป็นส่วนน้อยเพราะยังมีคนชราที่ยากจนอยู่จำนวนมากที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ สำหรับกลุ่มแม่บ้าน

ที่ว่างงานก็จะมีการรวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ โดยการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งในด้านเงินทุน และการส่งบุคลากรเข้าฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น การทำไข่เค็ม การทำ น้ำหลากจากปลาร้า การทอดผ้าด้วยเครื่องจักร แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้าน เพราะ ใน 1 ปีจะมีตัวแทนภาครัฐเข้ามาอบรมประมาณ 1 – 2 ครั้ง ซึ่งยังถือว่าน้อยอยู่

ผู้ใหญ่บ้านหนองไทรเป็นผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเพราะมีคุณธรรมสูง ดำรง ตำแหน่งมาร่วม 10 ปี มีการเรียกประชุมสัมมนาชาวบ้านทุก 1 เดือน เพื่อแจ้งข่าวสารจากภาครัฐและ ร่วมมือกับชาวบ้านในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน โดยไม่ต้องอาศัยภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ เว้นแต่ปัญหาที่ต้องอาศัยงบประมาณที่ใช้เงินจำนวนมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล

กรณีที่ 1 นางแห้ว ระหา

อายุ 63 ปี

สถานภาพ สมรสแล้ว

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

อาชีพ ทำไร่มันสำปะหลัง

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 บาท (ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน

หนี้สินเดิม กู้เงินจากนายทุนนอกระบบ

ทุนจำนวน 10,000 บาท

สาเหตุของการเป็นหนี้ รายได้จากการประกอบอาชีพทำไร่มันสำปะหลังไม่เพียงพอ ต่อการหาเลี้ยงครอบครัว

ปัญหาในการประกอบอาชีพ ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองต้องเสียดำเข้าที่เป็นราย

ปี

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 18,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่กู้ เพื่อนำไปปลูกมันสำปะหลัง เป็นอาชีพหลักของตนเองเพื่อเสริม รายได้ให้กับครอบครัว

ประสบการณ์ เคยปลูกมันสำปะหลังมาแล้ว 4 ปี ปัจจุบันยังประกอบอาชีพนี้อยู่

กรณีที่ 2 นายอุทอง นาคใหม่

อายุ 47 ปี

สถานภาพ สมรสแล้ว

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อาชีพ เลี้ยงกระบือ

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

หนี้สินเดิม กู้เงินออมทรัพย์ของหมู่บ้าน 10,000 บาท

สาเหตุของการเป็นหนี้ นำเงินมาเพิ่มทุนซื้อพันธุ์โค กระบือ

ปัญหาในการประกอบอาชีพ อาหารสัตว์ราคาแพง

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่กู้ เพื่อนำเงินไปเพิ่มทุนซื้อพันธุ์โค กระบือ

ประสบการณ์ ประกอบอาชีพเลี้ยงโค กระบือ 5 ปี ประสบความสำเร็จมาโดย

ตลอด รายได้เพียงพอต่อการหาเลี้ยงครอบครัว

กรณีที่ 3

นางสำรว พึ่งพวก

อายุ 65 ปี

สถานภาพ สมรสแล้ว

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อาชีพ ค้าขายของชำ

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 7 คน

หนี้สินเดิม กู้เงินออมของกลุ่มสตรีแม่บ้านเพื่อการเกษตรหมู่บ้านหนองไทร

จำนวน 20,000 บาท

สาเหตุของการเป็นหนี้ นำเงินมาลงทุนหมุนเวียนค้าขายปัญหาในการประกอบ

อาชีพ มีร้านขายของชำประเภทเดียวกันเกิดขึ้นในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก ทำให้

ขายสินค้าได้ยากและแข่งขันกันเอง

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 20,000 บาท

วัตถุประสงค์ เพื่อนำเงินไปซื้อสินค้ามาขายเพิ่มเติม โดยเฉพาะการขายอาหารสด

ประสบการณ์ ประกอบอาชีพค้าขายของชำมา 10 ปี มักจะพบปัญหาของการเงินแบบระบบเงินเชื่อมีลูกค้าเซ็นจำนวนมากแต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาและประทับรองชัวร์ก็มาได้จนถึงปัจจุบัน รายได้จากการค้าขายก็สามารถเลี้ยงครอบครัวได้พอสมควร

กรณีที่ 4.

นางเฉลา สายปราสาท

อายุ 61 ปี

สถานภาพ สมรสแล้ว

การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.

อาชีพ ลูกจ้างชั่วคราวเทศบาล

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 6,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน

หนี้สินเดิม -

สาเหตุของการเป็นหนี้ - รายได้น้อยกว่ารายจ่าย

ปัญหาในการประกอบอาชีพ ในอาชีพช่างซ่อมรถยนต์ต้องอาศัยความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ มากมายดังนั้นการจะทำงานจึงต้องใช้เงินทุนในการซื้ออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ

กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 20,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่กู้ กู้ให้สามีไปประกอบอาชีพ เนื่องจากสามีหลักฐานไม่พร้อม

ประสบการณ์ มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพช่างซ่อมรถยนต์มาแล้วเป็นเวลา 3 ปี ประสบความสำเร็จพอสมควรเพราะในหมู่บ้านมีร้านซ่อมรถยนต์ไม่กี่ร้าน

กรณีที่ 5

นายสมพงษ์ จอมเกาะ

อายุ 45 ปี

สถานภาพ สมรสแล้ว

การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6

อาชีพ รับจ้างทั่วไป

รายได้ของครอบครัว 10,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน

หนี้สินเดิม ไม่มี

สาเหตุของการเป็นหนี้ ไม่มี

ปัญหาในการประกอบอาชีพ อาชีพรับจ้างรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการ

ใช้จ่ายในครอบครัว จึงหันมาประกอบอาชีพ

เสริมโดยทำการเพาะเห็ด

กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน 15,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่กู้ นำไปลงทุนเพาะเห็ดเป็นรายได้เสริม

ประสบการณ์ มีประสบการณ์มาโดยได้รับการอบรม และเรียนรู้เพิ่มเติม
จาก อบต. ในการดำเนินงานเพาะเห็ด และรับจ้างสร้าง
โรงเพาะเห็ด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองไทร หมู่ 5 ตำบลไชยมงคล จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองไทร หมู่ 5 ตำบลไชยมงคล จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านบ้านหนองไทร หมู่ 5 ตำบลไชยมงคล จังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

2. วิธีการดำเนินการ

- ขั้นที่ 1 การศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโคมเคลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่ทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 5 ประมวลผลและสังเคราะห์

3. ผลการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านหนองไทร หมู่ 5 ตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกกองทุนทั้งสิ้น 141 คน คณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนมีจำนวน 11 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 6 คน หญิงจำนวน 5 คน ได้รับอนุมัติเงินจากภาครัฐบาลจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2544 โดยเก็บรักษาเงินไว้ที่ธนาคารออมสินสาขานนจอมพล หมายเลขบัญชีเลขที่ 06-4318-20-011284-4 ได้ปล่อยเงินให้สมาชิกกู้ไปทั้งหมดจำนวน 63 ราย โดยมีรายละเอียดการขอกู้ตามจุดประสงค์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ทั่วไปประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม 18 ราย
- (2) ทั่วไปเพื่อการเลี้ยงสัตว์ 29 ราย
- (3) ทั่วไปเพื่อทำการค้าขาย 3 ราย
- (4) ทั่วไปเพื่อทำกิจการด้านช่างซ่อมรถยนต์ 3 ราย
- (5) ทั่วไปเพื่อทำกิจการร้านอาหาร 3 ราย
- (6) ทั่วไปเพื่อทำกิจการร้านขายของชำ 3 ราย
- (7) ทั่วไปเพื่อทำกิจการเลี้ยงปลา 1 ราย
- (8) ทั่วไปเพื่อทำกิจการเฟอร์นิเจอร์ 1 ราย
- (9) ทั่วไปเพื่อทำกิจการช่างเชื่อม 2 ราย

เมื่อมีกองทุนเงินล้านเกิดขึ้นชาวบ้านหนองไทรได้มีการพึ่งพาตนเอง เริ่มตั้งแต่กระบวนการสรรหากรรมการกองทุน กระบวนการร่างกฎระเบียบกองทุน การทำบัญชี การร่วมกันบริหารจัดการกองทุนให้เข้มแข็ง โดยมีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนด้วยการจัดเวทีชาวบ้านให้สมาชิกผู้กู้ได้มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวคิดและวิธีแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพร่วมกันนอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้จากกองทุนหมู่บ้านหนองไทรและกองทุนหมู่บ้านอื่นภายในตำบลเดียวกันผู้โดยมีคณะอนุกรรมการกองทุนระดับอำเภอเป็นฝ่ายประสานงาน และคณะบัณฑิตกองทุนของตำบลไชยมงคลทุกคน

4. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองไทร หมู่ 5 ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านหนองไทร ขึ้นได้นั้น เริ่มจากชาวบ้านมีความร่วมมือกัน ประสานงานกัน และมีความต้องการอยากให้มีกองทุนเกิดขึ้นในการประกอบอาชีพคณะกรรมการกองทุน ก็มีความพร้อมและความเต็มใจที่จะเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้เข้มแข็งและยั่งยืน มีชาวบ้านสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับมีการวางแผนจัดสรรผลประโยชน์จากกองทุน เพื่อพัฒนาหมู่บ้านทั้งพัฒนาคนและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านหนองไทรบรรลุเป้าหมายได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่แบบเครือญาติกันทั้งหมู่บ้านก่อให้เกิดความรักใคร่ปองดอง ทุกครอบครัวมีอาชีพและมีรายได้อุ่นใจครอบครัวได้อย่างพอเพียง โดยไม่มีการอพยพย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่นทำคให้เกิกลความอบอุ่นและผาสุกในครอบครัวประกอบกับผู้ใหญ่บ้านมีความเสียสละและมีคุณธรรมเป็นที่เคารพรักของชาวบ้าน

ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองไทรได้แก่ หนี้สินเดิมของชาวบ้านก่อนที่จะมีกองทุนเงินล้านเข้ามามีจำนวนมาก โดยเฉพาะหนี้สินเดิมของสมาชิกผู้กู้เงิน

กองทุน ทั้งหนี้สินในระบบและนอกระบบ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เกิดการสร้างองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างกองทุนหมู่บ้านหนองไทรและกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลไชยมงคล โดยมีคณะกรรมการระดับอำเภอ และคณะบัณฑิตตำบลไชยมงคลร่วมกันจัดเวทีระดับตำบลเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และการแก้ปัญหาาร่วมกันของตัวแทนชาวบ้านในตำบลและตัวแทนคณะกรรมการกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านหนองไทรมาจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่มีการคดโกงกันภายในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเรื่องการชำระหนี้ การที่ประชาชนในหมู่บ้านมีงานทำมีรายได้ทุกครอบครัวทำให้ศักยภาพด้านฐานะการเงินของชาวบ้านมีความมั่นคง การมีความเป็นอยู่แบบเครือญาติทำให้เกิดความเหลือเฟือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสภายในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดความสามัคคีแน่นแฟ้น เข้มแข็งและยั่งยืน

5. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม

ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปสามารถลงทุนประกอบอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้นในครอบครัว ทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นในหมู่บ้านสมาชิกสามารถปลดเปลื้องหนี้สินได้หมด โดยเฉพาะหนี้เงินกู้นอกระบบผลประโยชน์จากกองทุนไว้ให้สมาชิกผู้กู้ต่อไปในอนาคต

ผลกระทบโดยอ้อม มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยน อุดหนุนเกื้อกูลกันก่อให้เกิดความความสุขในทุกครอบครัว ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศอีกระดับหนึ่ง

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านหนองไทร พบว่าควรจะมีการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 1 ระยะเวลาคืนทุนควรจะให้สมาชิกผู้กู้เงินผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ได้ เช่น ชำระทุก 3 เดือน หรือชำระทุก 6 เดือน

ข้อเสนอแนะที่ 2 การปล่อยเงินกู้ฉุกเฉิน ควรระบุเงื่อนไขให้ชัดเจนว่าสมาชิกจะกู้เงินฉุกเฉินได้ในกรณีใดบ้าง

2. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 1 ให้มีการกระจายงานให้คณะกรรมการในแต่ละตำแหน่งให้ทั่วถึง ไม่ใช่รวมงานรวมอำนาจไว้ที่ประธานและเลขานุการกองทุนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะที่ 2 งานด้านเอกสารไม่มีระบบระเบียบ โดยเฉพาะบัญชีคู่มือออก ตรวจสอบได้ยาก

3. การนำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพ

ข้อเสนอแนะที่ 1 อาชีพเดิมที่ผู้กู้เงินได้ทำไปก่อนที่จะมีกองทุนเงินล้าน เมื่อสมาชิกกู้เงินกองทุนไปแล้วไม่ได้มีการพัฒนาอาชีพอย่างจริงจัง ไม่มีการเพิ่มทุนและไม่มีการลงทุนใหม่ อาชีพที่ยังอยู่ในรูปแบบเดิมขาดการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

บรรณานุกรม

- ทวีศักดิ์ นพเกษร. วิกฤตสังคมไทย 2540 กับบทบาทวิทยากรกระบวนการ หนังสือชุด
ชุมชนเข้มแข็ง ลำดับที่ 2. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนเพื่อ
สังคม ธนาคารออมสิน. 34 หน้า
- วิจิต นันทสุวรรณ และ จ่านง แรกพิณีจ. 2541. รายงานการวิจัยประกอบร่าง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... ประเด็น บทบาทของชุมชนกับ
การศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (เอกสารอัดสำเนา)
- สุริยา วีรวงศ์. ม.ป.ป. แนวคิดการวิจัยและพัฒนา : วิธีการและเทคนิคของการวิจัย
เชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. (เอกสารอัดสำเนา)
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2544. วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน พลวัตและศักยภาพ
ของชุมชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย. 240 หน้า
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
30 หน้า
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 26 หน้า
- สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. คู่มือเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบล (ฉบับหมู่บ้าน).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ธนาคารออมสิน. 35 หน้า
- วิรัช เตียงหงษากุล. 2529. หลักการพัฒนาชุมชน : บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนา
ชนบท. 240 หน้า